

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXIX. Evangelicum fraternæ correctionis ordinem pro solis
sæcularibus, seu vitam communem ducentibus, Salvator non præscripsit;
sed & pro religiosam vitam profitentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

pate detrimentum fama sua (uti sapienter fecerunt Sancti) nisi id vergat in aliorum detrimentum; idque, Ecclesiam approbante, fieri censetur in Societate, in qua lege perpetua (in quam consentiunt quicumque in Societatem admittuntur) statutum est, ut omnes errores defectusque turbidiorum immediate ad Superiorem deferantur. Ubi ergo ista sit cessio, non obligat fraternæ correctionis ordo supradictus; eoque proinde non servato, defectus omnes fratrum Superiori possunt immediate manifestari, uti Doctores communiter tradunt.

CAPUT XXXIX.

Evangelicum fraternæ correctionis ordinem pro solis secularibus, seu vitam communem ducentibus, Salvator non præscripsit, sed & pro religiosam vitam profitentibus.

384 **Q**uod Christus ordinem illum non præscripsit pro iis qui vitam religiosam profitentur, sed pro iis qui vitam communem seu sæcularem ducunt, expressis verbis affirmat doctus quidam Recentior tom. 2. tr. 4. de charit. disp. 6. n. 68. in respons. ad 2. object. conformiter ad id quod n. 63. dixerat, religiosam professionem esse cessionem juris ad propriam famam, fraternamque monitionem, delationi ad Superiorem præmittendam.

385 Verum - enimvero hoc posterius absque idoneo fundamento asserit, contra communem Religiosorum sensum, sententiamque communiter receptam S. Thomæ, Hugonis Victorini, Soti, Cajetani, Sylvestri, &c. Unius S. Thomæ verba referam, qui q. 33. a. 7. cum sibi objecisset hoc argumentum: *Religiosi tenentur suis Prelatis obedire. Sed quandoque Prelati præcipiunt, vel communiter omnibus, vel alicui specialiter, ut siquid scit corrigendum, eis dicatur: Ergo videtur, quod eis teneantur dicere, etiam ante secretam admonitionem. Non est ergo de necessitate præcepti, saltem respectu Religiosorum, ut secreta admonitio præcedat publicam denuntiationem.* Ad 5. respondet, dicendum, quod Prelato non est obediendum contra præceptum divinum, secundum illud Act. 5. „Obedire oportet Deo, magis quam hominibus.“ Et ideo, quando Prelatus præcipit, ut sibi dicatur quod quis sciverit corrigendum, intelligendum est salvo ordine fraternæ correctionis. Quod si Prelatus expressè præciperet contra hunc ordinem à Domino institutum, & ipse peccaret præcipiens, & ei obediens, quasi contra præceptum Domini agens. Et quodlib. 1. q. 8. a. 11. Religiosus Prelatus in Capitulo præst. seu: *Judex Ecclesiasticus in foro judiciali.* Unde ad ea potest ex præcepto subditos obligare, ut ei pandantur, propter quos potest *Judex Ecclesiasticus in foro judiciali* juramentum exigere. Est ergo sciendum, quod in crimini-

bus triplex est modus procedendi. Unus per denuntiationem; alius per inquisitionem; alius per accusationem. In via ergo denuntiationis intenditur correctio delinquentis. Et ideo, secundum præceptum Domini Mat. 18. debet præcedere fraternæ correctio, ut scilicet corripias eum inter te & ipsum solum. Quod si non audierit, coram duobus, vel tribus testibus, & ultimo dicatur Ecclesie: charitatis enim est ut aliquis parcat fratri, quantum potest. Unde prius debet nisi, ut corrigat conscientiam fratris, servata forma solitarie admonendo; & postmodum coram duobus, vel tribus; tandem negligenda est fama, ut emendetur conscientia, & dicendum est Ecclesie. In quo etiam processu consulitur conscientia. Nam peccator, si à principio videret se publicatum, amitteret verecundiam, & obstinatio fieret ad peccandum. Et infra: Dum proceditur per viam simplicis denuntiationis (in qua Prælatus non procedit ut Judex, sed ut pater) non tenetur Religiosus Prælato præcipienti culpam fratris revelare, nisi præcedente monitione, cum viderit incorrectum. Imò magis peccaret, si ad præceptum Prælatis revelaret: quia plus tenetur obedire Evangelio, quam Prælato. Et multò magis Prælatus peccaret, si subditum induceret ad pervertendum ordinem Evangelii. Tam perspicua sunt verba illa, ut cæcum esse oporteat, qui ex iis non videt, religiosam professionem (juxta sanctum Thomam) non esse cessionem juris, quod quisque Religiosus habet ad famam suam. Evangelicumque fraternæ correctionis ordinem à Domino præscriptum esse, non solum pro sæcularibus, sed & pro Religiosis.

Prorsus ergo dicendum 1º. Evangelicum 386 ordinem illum à Domino præscriptum esse tam pro Religiosis, quam pro sæcularibus. Cum eum præscripsit verbis generalibus, absolutis, & indistinctis. Generalia verò, absoluta, & indistincta divinæ Scripturæ præcepta nobis non licet ratione purè humanà distinguere (uti distinguit Recentior ille) nec restringere seu coarctare. Ob ea quæ dixi Prolegomeno 1. c. 5. & Prolegomeno 3. c. 12.

Et quo ipse fundamento distinguit, & à 387 divino illo, imò naturali præcepto Religiosos excipit? Quia (inquit) fraternæ correctio æquè fructuose ac securè non fit per inferiorem, sicut per Superiorem, qui præ inferioribus mille habet modos præcavendi periculum relapsus in subdito, disciplinæque regularis, & boni nominis Religiosæ Communitatis damnum.

Sed contra hoc dicendum 2º. cum Ban- 388 nez 2. 2. q. 33. a. 8. dub. 2. Aravio 1. 2. q. 94. disp. 2. sect. 3. Bertrando Loth tr. 7. q. 8. a. 1. videri erroneum, Evangelicæque doctrinæ injuriosum, asserere, quod fratrum in Religionibus correctio ordinariè fructuosius, securiusque fiat per Prælatum, quam per socium, seu fratrem pri-

vatum; vel quòd Evangelicus ordo in Religionibus non sit securus, vel quòd Religiosa Communitas, servato illo ordine, non possit benè, fructuosè & securè gubernari. Si enim ita esset, ordo Evangelicus in Religionibus non solum non esset de præcepto, sed nec de consilio. Quam doctrinam Bannez loco citato non dubitat esse erroneam in fide. Absit proinde ut credam, correctionis modum ab homuncione excogitatum in Religionibus eo meliorem communiter esse, quem increata divini Verbi sapientia præscripsit.

389 Et quo ipse fundamento pro Religionibus meliorem esse putat? Primò (inquit) quia Religiosi profitentur humilitatem. Secundò, in Religionibus major habenda est ratio securitatis boni nominis Communitatis, disciplinæque Regularis (removendo pericula peccandi in damnum utriusque, per immediatam delationem ad Superiorem) quàm aliqualis infamationis alicujus Religiosi privati, ex immediata illa delatione provenientis. Tertiò, securior perfectiorque est correctio per Superiorem, ut patrem, quàm per privatum. Quartò, per crimen in Religione commissum Religiosus amittit jus secreti, respectivè ad Superiorem, ut patrem, prout dicit in responsione ad I. objectionem. Quintò, Innocentius III. cap. *qualiter* & quando de accusatione. loquens de fraternæ correctionis ordine: *Hunc ordinem* (inquit) *circa Regulares personas non credimus usquequaque observandum.*

390 Sed primum fundamentum non videtur solidum. Quia Religiosi profitentur quidem humilitatem, sed secundum ordinem Evangelicum, cui Religiosa non adversatur humilitas. Aliàs ei nostræ adversarentur Constitutiones p. 4. c. 8. dum sic statuunt: *Hunc ordinem correctionis Evangelicæ volumus omnes fratres invicem servare.*

391 Nec solidius videtur secundum: utpote supponens falsum; nempe securitatem illam in Religionibus communiter haberi non posse, illasà proximi famâ. Evangelicum proinde ordinem in Religionibus communiter non esse securum. Quod erroneum in fide censet Bannez supra.

392 Nec id laudatus Recentior asserere potest, nisi consequenter asserat, Constitutiones nostras (à Summis licet Pontificibus Urbano VIII. & Innocentio X. in forma speciali approbatas) loco proximè relatò non præscripsisse securum correctionis ordinem.

393 Tametsi ergo immediata ad Superiorem, ut patrem, delatio dici queat secundum quid securior, pro quanto Superiores timentur ab inferioribus, habentque plures corrigendi, communique bono providendi modos, quos non habent inferiores: pensatis tamen omnibus, invicemque collatis, dici non potest (ut plurimum) simpliciter & absolute securior, ob gravissima inconvenientia, tam

contra commune bonum Religiosorum Communitatum, quàm contra privatum bonum particularium Religiosorum, inde ut plurimum oriunda. Nam (ut omittam infamationem Religiosorum apud Superiorem, non habentem dominium in famam ipsorum; quæ profectò non parum confidabilis est, ob rationem supra allatam) inde ut plurimum oriuntur rixæ, dissensiones, & odia inter Religiosos, præsertim inter delatores & delatos, quibus Religiosæ perturbantur Communitates, & delati, videntes se diffamatos apud Superiorem, adeò conternantur, ut, velut desperabundi, non curent amplius se emendare; imò quamdam cordis duritiem contrahentes, ad novam & novam disciplinæ regularis, bonique nominis Religionis potius quàm emendent antiquam, ita ut fiant novissima illorum pejora prioribus. Nam ut (cum SS. Hieronymo, Augustino, Bernardo, &c.) ait S. Thomas a. 7. sæpè citato: *præ timore infamia multi à peccato retrahuntur. Unde quando se infamatos conspiciunt, irrefrenatè peccant.*

Atque ex his profusus ruit tertium fundamentum. Quod tamen amplius evertitur: quia certum est in hac materia licitum non esse quidquid aliquo modo majorem adferret securitatem, &c. cum delatio immediate facta Superiori, ut, judici, majorem aliquo modo securitatem adferret, pro quanto subditos magis terreret, alioque ipsorum exemplo retraheret à peccato; nec tibi tamen licitum est sic deferre, dum probabiliter credis te posse aliter fratrem delinquentem emendare, uti fatetur Author quocumque disputamus, conveniuntque Doctores omnes.

Sic etiam homines magis terrentur, à peccatoque retraherentur, si omnis peccans statim jugularetur. Magis etiam Religiosi terrentur, in officioque continentur, si omnes Regulæ transgressores è Religione pellerentur. Non licet tamen omnem hominem peccantem jugulare, nec Religiosum Regulam transgredientem expellere. Denique si Religiosus discolus, fractis carceribus, sæpè fugeret, scandalaque multa in fuga patrarer, ad ista avertenda securius esset ipsi crura effringere, ne posset amplius fugere. Nec hoc tamen licet. Nec per consequens est licitum, quidquid majorem adferret securitatem; sed quemadmodum infirmus, securè curabilis absque membri abscissione, debet sic curari, tametsi forte securius eo abscisso curaretur: sic frater, securè emendabilis absque amissione famæ apud Superiorem, sic debet emendari, licet forte secundum quid securius eà amissione emendaretur.

Nec præcedentibus magis solidum est quintum fundamentum (multò minus quantum, quod gratis & absque ulla probatione asseritur) quia in verbis illis Innocentius III.

non agit de Evangelico fraternæ correctionis ordine; sed de ordine accusationis & processûs judicialis, in quo servandi non sunt apices omnes juris, dum de Regularibus agit personis. Quod quidem manifestum videtur, tum ex ratione quam adfert, tum ex summario illius capituli. Idcō namque dicit: *Hunc ordinem circa*, seu (ut alia lectio habet) *contra Regulares personas non credimus usquequaque servandū*: quia, uti proximè subjungit, personæ Regulares, *cū causa requiritur, facilius & liberior à suis possunt administrationibus amoveri*. Cū igitur dictorum intelligentia ex causis assumenda sit dicendi; manifestum est in verbis illis sermonem non esse de ordine Evangelico fraternæ correctionis, qui non ordinatur ad delinquentem puniendum per amotionem ab officio; sed de ordine processûs judicialis contra personas Regulares, in ordine ad eas à suis officiis removendas. Fraternalis verò correctionis ordo non est à Christo institutus *contra* corrigendum, sed *pro* ipso, non in odium & pœnam, sed in favorem ipsius.

397 Nec id mindis manifestum est ex dicto summario, cujus est hic tenor: *Superior contra subditum, maximè Prælatum* (nota ly *contra*) *de illis tantum inquiret, super quibus præcessit infamia* (non igitur de occultis, de quibus est Evangelicus ordo) *& tunc vocabit eum, & tradet sibi capiula, & nomina, & restium dicta publicabit, & ipsius legitimas exceptiones admittet, & probato gravi crimine, eum ab administratione removebit. In Regularibus verò Prælatis ad iniquem servandus non est hic ordo*. Cū igitur verba ista, *hic ordo*, manifestè referantur ad immediatè præcedentia, quibus descriptus est ordo processûs judicialis; manifestum est in verbis sequentibus, *in Regularibus verò, &c.* sermonem non esse de ordine fraternæ correctionis, sed processûs judicialis dumtaxat.

398 Pateat ergo evidenter solida non esse fundamenta, quibus idem Author contra S. Thomam, contra Constitutiones nostras, contra communem Religiosorum sensum, probare nititur, Religiosam professionem esse cessionem juris Religiosorum ad propriam famam, per eamque amissum ceteri jus secreti (respectivè ad Superiorem, ut patrem) post crimen occultum in Religione commissum. Quod si verum esset, sequeretur Superiorem precipere posse, sibi ut patri immediatè denunciari occulta fratrum crimina, ipsique hoc præcipienti inferiores obedire debere. Quod certissimè negat S. Thomas locis n. 384. allegatis. Sequeretur item professionem ejus qui diceret, nolo cedere juri quod habeo ad Evangelicum ordinem, & ad propriam famam, non esse Religiosam; nec talem esse professionem nostram: utpote qui secundum Constitutiones nostras juri nostro non cedimus, uti

perspicuum videtur ex citato earum loco, ubi sic: *Siquis contra suum Superiorem habuerit aliquid, quod in veritate tolerari non debeat, primo inter se & ipsum solum humiliter eum admoreat. Quam monitionem si neglexerit . . . . aliquem de discretioribus fratribus ad illum monendum inducat. Quod si necdum respiciat, Superiori Prælato denuntiet. Atque hunc ordinem correctionis Evangelica volumus omnes fratres invicem servare, & exercere in notabilibus culpis, quibus scilicet fratrum fama minuitur. Hunc quippe ordinem servandum non esse in levibus, famam non derogantibus, docet S. Thomas supra ad 4. Constatque ex praxi Religionum omnium, in Capitulis immediatè denuntiantium leves culpas fratrum.*

CAPUT XL.

Quid agere possit vel non possit Superior, visimplicis denuntiationis sibi immediatè facta ut patri.

Constat ex dictis cap. 38. aliquando per 399
Caccidens fratrem delinquentem immediatè denunciari posse Superiorem patri, quando scilicet periculum est ne crimen occultum ipsius noceat bono Religionis nomini, vel quando cedit in damnum tertii, vel spes probabilis non est delinquentem aliter se emendaturum. Queritur ergo quid tunc Superior consequenter ad talem denuntiationem agere possit?

Respondeo 1°. Superiorem ex tali denuntiatione judicialiter procedere non posse, nec pœnam aliquam, quæ infamiam secum afferat, delinquenti infligere. Est certa omnium sententia. Quia delictum non fuit illi manifestatum ut judici ad puniendum, sed ut patri, ad subditum ex amore paterno corrigendum. Et tunc punire, judicialiterque procedere, esset contra jus evulgare delictum occultum, secretò sibi denuntiatum, cum grandi præjudicio communis boni. Inde quippe fieret, quòd à denuntiationibus immediatè factis Superiorem tamquam patri omnes abhorrerent. Quo & salus delinquentis, & commune bonum Religionis plurimum impediretur.

Respondeo 2°. cum Soto, Bannez, Suarez, &c. posse moderatà pœnitentià, non punitivà, sed correctivà & præservativà, delinquentem suaviter corrigere (modò neque infamiam irroget, nec delictum manifestet. Esset enim contra jus, ut dixi, delicto non probato, illud punire, secretòque manifestatum ad correctionem solam, per pœnitentiã divulgare) ceteraque facere, quæ (salvâ famâ ipsius) necessaria sunt ad consulendum bono delinquentis, communi-que bono Religionis, occasiones utique tollendo, socium ipsi fidelem assignando, qui ejus actiones exploret, Superiorique referat (non tamen dicendo socio, quòd illum ob-